

Het melden van dierenverwaarlozing en dierenmishandeling door dierenartsen: juridische en deontologische analyse en advies aan de Overheid.

We analyseren of Vlaamse dierenartsen gevallen van dierenverwaarlozing en dierenmishandeling steeds moeten melden, dan wel gebonden zijn aan een beroepsgeheim dat hen verbiedt dat te doen. Aanvullend formuleren we een voorstel om meer rechtszekerheid voor de dierenartsen te creëren en om dieren beter te beschermen.

Analyse

- De Wet tot instelling van de Orde (1950, Art. 5, §2)¹ stelt dat dierenartsen deontologisch verplicht zijn tot geheimhouding in de uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van het beroep.
- De Code der Plichtenleer (editie 2015) bepaalt dat dierenartsen vertrouwelijk dienen om te gaan met de hen toevertrouwde informatie (Art. 7²) maar ook dat ze de verplichting dragen te waken over de bescherming en welzijn van dieren (Art. 15³).
- Dierenartsen kunnen op basis van deze bepalingen de informatie die zij tijdens de uitoefening van hun beroep verkrijgen niet delen tenzij andere wetgeving hen daartoe dwingt en/of hen dat toelaat. Daartegenover staat de deontologische plicht om te waken over de bescherming van de dieren. **Minstens gezien de veranderde maatschappelijke context weegt de laatste deontologische bepaling door en kan verwacht worden dat dierenartsen (vermoede) verwaarlozing en/of mishandeling van dieren steeds melden aan de Overheid.**
- Het niet melden, kan in die zin leiden tot deontologische vervolging wegens het niet nakomen van de verplichting te waken over het welzijn van de dieren.
- Het beroepsgeheim geldt echter ook strafrechtelijk (Art. 458 Sw⁴) voor dierenartsen (arrest RvS nr. 211.392, 21-02-2011) doch wettelijke uitzonderingen op het beroepsgeheim bestaan:

---

¹ De gewestelijke raden zorgen voor de naleving van de diergeneeskundige plichtenleer, de eer, de eerlijkheid en de waardigheid van en de geheimhouding door de leden van de Orde in de uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van het beroep, en zelfs buiten hun beroepsbedrijvigheid in geval van zware fouten, die een weerslag zouden hebben op de eer van het beroep.

² De dierenarts moet vertrouwelijk omgaan met de hem toevertrouwde informatie, tenzij de Wet het anders vereist.

³ De dierenarts moet: 1. waken over de bescherming en het welzijn van de dieren;

⁴ Geneesheren, heelkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte (of voor een parlementaire onderzoekscommissie) getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet, het decreet of de ordonnantie hen verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot drie jaar en een geldboete van honderd euro tot duizend euro of met een van die straffen alleen.

1. Art. 458bis Sw.⁵ voorziet in een *meldingsrecht* (geen plicht) voor een exhaustieve lijst van misdrijven ten aanzien van kwetsbare groepen (seksuele misdrijven, misdrijven tegenover kinderen);
  2. Art. 422bis Sw.⁶ voorziet in een *plicht tot tussenkomst* wanneer niets doen zou neerkomen op schuldig verzuim (geen hulp verlenen aan iemand die zich in groot gevaar bevindt);
  3. “De noodtoestand”⁷: de situatie waarin de overtreding van een wettelijke bepaling, bijvoorbeeld het beroepsgeheim, de enige manier is om een belangrijkere maatschappelijke waarde te beschermen.
- Concreet bestaat er geen expliciete strafrechtelijke uitzondering voor het melden van dierenverwaarlozing of -mishandeling; **dit kan strafrechtelijke vervolging van een dierenarts die het beroepsgeheim door melding schendt tot gevolg hebben**. Een dierenarts kan in betreffend geval een melding juridisch *proberen* te verantwoorden door:
    1. op te werpen dat Art. 458 Sw. niet van toepassing is gezien dit “geheimen” die aan de zorgverlener zijn “toevertrouwd”, beschermt; mishandeling wordt doorgaans *vastgesteld* door een dierenarts in plaats van aan hem/haar “toevertrouwd”.
    2. te stellen dat de strikte bescherming van het beroepsgeheim minder logisch is bij dierenartsen dan bij humane zorgverleners gezien het concept “privacy” niet van toepassing is op het individu (*in casu* het dier) wiens gezondheid benadeeld wordt;
    3. de noodtoestand in te roepen en op te werpen dat de bescherming van het dierenwelzijn in het voorliggende geval moet doorwegen. De Dierenwelzijnswet wordt strafrechtelijk betoegeld en is in die zin dus van openbare orde.
  - Het is daarnaast ook zo dat dierenartsen zich kunnen verschuilen achter het beroepsgeheim om hun professionele relatie met de diereigenaar en/of dierhouder en een daaraan gekoppeld inkomen, te beschermen en zich te onttrekken aan hun deontologische plicht om te waken over het welzijn van dieren.
  - Dierenartsen worden na een melding regelmatig bedreigd door de betrokken eigenaar of houder wat hen kwetsbaar maakt in hun beroepsuitoefening én hun deontologische plicht onder druk zet. Dierenartsen hier beter tegen beschermen is daarom noodzakelijk en cruciaal vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Anonimiteit en bescherming naar de buitenwereld moeten gegarandeerd kunnen worden. Bij aangifte bij de politie kan in dat kader expliciet gevraagd worden om de anonimiteit te garanderen. Dit heeft voor gevolg dat de politie de naam van de melder kent maar deze niet vermeldt

⁵ Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en hierdoor kennis heeft van een misdrijf zoals omschreven in de artikelen 417/7 tot 417/22, 417/24 tot 417/38, 417/44 tot 417/47, 417/56, 433quater/1 en 433quater/4]7, 392 tot 394, 396 tot 405ter, 409, 423, 425, 426 en 433quinquies, gepleegd op een minderjarige of op een persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, partnergeweld, gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde “eer”, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid kan, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings, hetzij wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde kwetsbare persoon en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen, hetzij wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden van de in voormelde artikelen bedoelde misdrijven en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen.

⁶ Met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van vijftig euro tot vijfhonderd euro of met een van die straffen alleen wordt gestraft hij die verzuimt hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert, hetzij hij zelf diens toestand heeft vastgesteld, hetzij die toestand hem is beschreven door degenen die zijn hulp inroepen. Voor het misdrijf is vereist dat de verzuimer kon helpen zonder ernstig gevaar voor zichzelf of voor anderen. Heeft de verzuimer niet persoonlijk het gevaar vastgesteld waarin de hulpbehoevende verkeerde, dan kan hij niet worden gestraft, indien hij op grond van de omstandigheden waarin hij werd verzocht te helpen, kon geloven dat het verzoek niet ernstig was of dat er gevaar aan verbonden was. De straf bedoeld in het eerste lid wordt op twee jaar gebracht indien de persoon die in groot gevaar verkeert, minderjarig is of een persoon is van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was.

⁷ Noodtoestand in strafrechtelijke zin kan omschreven worden als een situatie waarin het overtreden van strafrechtsbepalingen en het schenden van strafrechtelijke beschermde rechtsgoederen en rechtsbelangen het enige middel is om andere - belangrijker - rechtsgoederen of rechtsbelangen te vrijwaren

in het proces-verbaal. De [Afdeling Dierenwelzijn](#) van de Vlaamse Overheid garandeert discretie indien expliciet gevraagd.

Advies:

- Gezien de rechtsonzekerheid voor de Vlaamse dierenartsen roepen we de Orde en de wetgever op duidelijkheid te verschaffen door het instellen van een **deontologische én strafrechtelijke uitzondering op het beroepsgeheim voor zaken betreffende dierenverwaarlozing en dierenmishandeling**.
- Wij pleiten aanvullend voor een **meldingsplicht** - niet slechts een meldingsrecht - voor dierenartsen die verwaarlozing en/of mishandeling sterk vermoeden en/of vaststellen. De reden hiervoor is de kwetsbaarheid van dieren en de zwakkere *ratio legis* voor het beroepsgeheim bij dierenartsen in vergelijking met humane zorgverleners. Dierenartsen zijn in dergelijke situaties vaak ook de enigen die het dier nog kunnen redden. **Dierenwelzijn moet steeds primeren op loyaliteit ten aanzien van de cliënt.**
- We vragen om meldingen van dierenartsen prioritair te behandelen. Het is daarom aangeraden om het **huidige meldpunt voor dierenartsen** bij de Afdeling Dierenwelzijn voor zieke honden en katten na aankoop **uit te breiden voor meldingen over dierenverwaarlozing en/of -mishandeling**.